Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Vandløbsrestaurering

Vejledning om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering - 2015

HAV & FISK

Kolofon

Vandløbsrestaureringsordningen
Vejledning om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering

Denne vejledning er udarbejdet af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri – NaturErhvervstyrelsen - i 2015
Bidragsyder: Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Foto: Tina Juul
© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
mail@naturerhverv.dk
www.naturhverv.dk

ISBN 978-87-7120-663-0

Indhold

1. Indledning 6

2. Ordningens formål 6

3. Administration af ordningen 6

4. Projektperioden 6

5. Afsatte midler 7

6. Ansøgningsfrist 7

7. Hvordan søger du om tilskud 7

8. Hvem kan søge om tilskud 8

9. Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til 8

10. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering 9

11. Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til 10

12. Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering 14

13. Hvilke udgifter kan du få tilskud til 15

14. Særligt om løn til personale 17

15. Udgifternes rimelighed 19

16. Udbudsregler 21

17. Betingelser for tilsagn om tilskud 22

18. Særligt om information og offentlig omtale 24

19. Særligt om opretholdelse af projektet 27

20. Igangsætningstilladelse 27

21. Besked om afgørelse om tilsagn 27

22. Projektperioden 28

23. Klageadgang 28

24. Ændring af projektet 28

25. Afslutning af projekt 30

26. Udbetaling af tilskud 31

27. Sagsbehandlingstid 32

28. Evaluering efter projektets afslutning 32

29. Projektet opgives 32

30. Kontrol på stedet 32

31. Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud 33

32. Straffebestemmelser og svig 33

33. Force majeure 34

34. NaturErhvervstyrelsens brug af data 34

35. Lovgrundlag 35

36. Yderligere oplysninger 36

1. Indledning

Denne vejledning skal du bruge, når du ønsker at søge om tilsagn om tilskud kommunale projekter vedrørende Vandløbsrestaurering. Her finder du oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad du kan søge til, hvordan du gør, og om de forskellige betingelser der findes for at få tilskud.

Alle vejledninger findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

Denne vejledning findes også på www.retsinformation.dk

2. Ordningens formål

Vandløbsrestaureringsordningen er en del af det danske Europæiske Hav- og FiskeriFondsprogram 2014-20, der overordnet set har til formål at medvirke til at indfri EU2020-målene om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Det vil ske gennem fremme af en fiskeripolitik, der balancerer hensyn til miljø, natur og behov for vækst og beskæftigelse i fiskeri og akvakultur.

Formålet med tilskudsordningen er gennem forbedring af de fysiske forhold i vandløb at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for vandrefisk, at forbedre forholdene for den akvatiske flora og fauna i øvrigt og at sikre en god økologisk tilstand i vandløbet

Genopretningen foregår ved at fjerne spærringer og rørlagte strækninger, der forhindrer fisk og anden akvatisk faunas vandringer og spredninger i vandløbene, samt ved udlægning af gydegrus og sten inkl. bearbejdning af brinker og profil, der forbedrer gydemulighederne, opvækstmuligheder samt generel miljøtilstand i vandløbene.

Du skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet.

3. Administration af ordningen

NaturErhvervstyrelsen administrerer ordningen og træffer afgørelse om tildeling af tilskud. Afgørelsen træffes på baggrund af indstilling fra Naturstyrelsen.

4. Projektperioden

Projektperioden fastsættes i tilsagnet, men kan højest sættes til 1 år fra tilsagnsdatoen for forundersøgelser og maksimalt 3 år fra tilsagnsdatoen for gennemførselsprojekter.

5. Afsatte midler

Til ansøgningsrunderne på ordningen i 2015 er der afsat i alt 137 mio. kr. Der kan gives tilskud til op til 100 %. EU-andelen udgør 24 pct. af midlerne, mens den nationale andel udgør 76 pct. af midler.

Indikative rammer i 2015

Rammerne er fordelt på 2 ansøgningsrunder. Vi har fastsat følgende indikative, beløbsmæssige rammer for indsatsområderne under ordningen i 2015: 137 mio. kr. fordelt på 100 mio. kr. i første ansøgningsrunde og 37 mio. kr. i anden ansøgningsrunde

6. Ansøgningsfrist

Vi kan modtage din ansøgning indenfor de to fastsatte ansøgningsrunder:

- fra den 13. april til den 5. maj og
- fra den 3. august til den 1. september 2015.

Din ansøgning skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest den 5. maj 2015 kl. 23:59 f.s.va. 1. ansøgningsrunde og 1. september 2015 kl 23:59 f.s.va. 2. ansøgningsrunde.

Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil den ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

7. Hvordan søger du om tilskud

Du skal sende din ansøgning om tilsagn om tilskud på et særligt skema, som du finder i Fødevareministeriets Tast selv-service http://tastselv.fvm.dk. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

Hvis du starter på at udarbejde en ansøgning i Fødevareministeriets Tast selv-service, men ikke får den sendt ind inden ansøgningsfristen, så vil din kladde stadig være aktiv under kommunens Tast selv profil.

Din ansøgning skal indeholde:

- Ansøgningsskema.
- For første ansøgningsrunde i april 2015, skal du vedhæfte de supplerende skemaer vedr. indsatserne
- Aktivitetsbeskrivelse for dine ansattes arbejde i projektet. Bemærk at der både skal udfyldes antal timer og timesat for konsulentbistand og løn til eget personale under dette felt. Har du medarbejdere, der skal arbejde i projektet, som hører under forskellige lønkategorier (læs afsnittet ”Særlige om løn”) skal du vælge tilføj felt og udfylde et felt for hver kategori.
- Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, hvis tilladelserne er opnået på det tidspunkt, hvor du søger om tilsagn om tilskud.
- Aktivitetsbeskrivelse for konsulentbistanden i projektet.
- To direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende udgifter over 50.000 kr. til materialer, udstyr og analyser.
- Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, hvis tilladelserne er opnået på det tidspunkt, hvor du søger om tilsagn om tilskud.

Det er vigtigt, at dit ansøgningsskema er fyldestgørende, og at du har sendt alle relevante bilag med. Hvis ansøgningsskemaet er mangelfuldt, fx hvis du ikke har beskrevet projektet tilstrækkeligt fyldestgørende, kan det betyde, at du får et afslag eller nedsat tilskudsbeløb.

Kvittering for modtagelse af ansøgning

Vi kvitterer med kvitteringsbrev for at have modtaget din ansøgning. Når du sender din ansøgning via Tast selv-service, bliver kvitteringsbrevet sendt automatisk lige efter, at du har sendt din ansøgning.

Indtegning af projektområdet i Internet Markkort (IMK)

Projektområdet skal i forbindelse med ansøgningen indtegnes i Internet Markkort (IMK). IMK finder du, når du åbner ansøgningen i Fødevareministeriets Tast Selv-service. Du kan læse mere om at indtegne i IMK, i vejledningen som du kan finde på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

8. Hvem kan søge om tilskud

Tilsagn om tilskud kan gives til følgende:

- Kommunen

Den kommune, hvori vandløbsrestaureringen skal gennemføres, eller en anden kommune, der efter aftale påtager sig forpligtelsen til at udføre projektet. I de tilfælde, hvor et projekt omfatter vandløbsrestaurering i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger, blandt de kommuner som er omfattet.

Tilsagnshaver

Tilsagnshaver er den der:

- søger om tilsagn om tilskud,
- modtager tilsagnet,
- er ansvarlig for, at projektet gennemføres,
- afholder udgifterne i projektet, dvs. modtager fakturaer fra leverandører,
- betaler udgifterne i projektet,
- søger om udbetaling af tilskud og
- modtager tilskuddet.

9. Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte (listen er ikke udtømmende):

1. Udgifter, som du har afholdt, inden vi har givet tilladelse til at iværksætte projektet.
2. Udgifter, som du har betalt uden for projektperioden.
3. Udgifter til tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
4. Udgifter til køb af brugt udstyr og brugt materiel.
5. Udgifter til leje og leasing af udstyr (gælder både for tilsagnshaver og for konsulenter i projektet).
6. Udgifter til reparation af udstyr.
7. Udgifter til opførelse og ombygning af bygninger.
8. Almindelige driftsudgifter.
9. Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
10. Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
11. Udgifter i form af naturalydelser.
12. Udgifter til produkter og ydelser, som tilsagnshaver sælger fra egen virksomhed.
13. Finansierings-, revisions-, advokat og pengeinstitutomkostninger.
14. Renter af gæld.
15. Moms, medmindre momsen endeligt bæres af dig.

16. Udgifter, som du eller ejer eller forpagter af arealet er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
17. Udgifter, hvortil der ydes offentlig støtte eller støtte i medfør af anden lovgivning
18. Udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud.
19. Udgifter til forskning og teknologiskudvikling.
20. Køb på afbetaling med eller uden ejendomsforbehold.
21. Simple genanskaffelsesinvesteringer (ved investeringsprojekter).
22. Udgifter til varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.
23. Udgifter til løsøre.
24. Udgifter til drift.
25. Udgifter til indretninger der tiltrækker fisk.
26. Udgifter til direkte udsætning af levende akvatiske organismer.

Almindelige driftsudgifter

Almindelige driftsudgifter omfatter fx husleje, forsikringer, energiforbrug, kontorholdsudgifter, telefon, abonnementer på tidsskrifter mv.

Desuden er igangværende aktiviteter, som er en del af ansøgers almindelige løbende drift, ikke tilskudsberettigede.

Drift af pumper mv. er ikke støtteberettiget

Simple genanskaffelsesinvesteringer

Udgifter til løbende vedligeholdelse, og lign. er ikke støtteberettigede.

Naturalydelser

Udgifter i form af naturalydelser, som omhandlet i artikel 69 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) Nr. 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006, er ikke støtteberettiget.

Det betyder bl.a., at udgifter til brug af kommunens egne maskiner ikke er støtteberettigede.

10. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering

Det samlede, offentlige tilskud kan udgøre 100 pct. af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til projektet.

NaturErhvervstyrelsen kan give tilsagn om tilskud på 100 pct. af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til projektet.

NaturErhvervstyrelsens tilskud til projekterne finansieres delvist af EU (24 pct.) og delvist af nationale midler fra Miljøministeriet (76 pct.).

Anden offentlig, national medfinansiering

Det er vigtigt, at du i ansøgningen redegør for hele projektets finansiering. Den samlede finansiering af et projekt må ikke overstige projektets samlede udgifter.

Andre EU-tilskud

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte udgifter, hvortil der er givet andre EU-tilskud.

Anden offentlig, national støtte

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte udgifter, hvortil der er modtaget tilskud fra anden offentlig myndighed.

Du skal anføre størrelsen af eventuelt anden offentlig, national støtte til projektet i ansøgningsskemaet. Både når du søger om tilsagn om tilskud, og når du søger om udbetaling af tilskud.

11. Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til

Projekttyper

Vi kan give tilsagn om tilskud til:

1. Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter
2. Gennemførsel af vandløbsrestaureringsprojekter

Du kan vælge om detailundersøgelsen skal ligge i forundersøgelsen eller i forbindelse med gennemførelsen.

Et projekt kan og vil ofte bestå af flere indsatser i et vandløb eller vandløbssystem. Indsatserne er de indsatser, som er omfattet af en vedtaget statslig vandplan 2009-2015.

Forundersøgelse

En forundersøgelse skal redegøre for, om og hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne gennemføres, samt hvordan den forventes at kunne bidrage til ordningens formål. En forundersøgelse skal således beskrive alle de informationer, der er nødvendige, for at du kan ansøge om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt.

Det er ikke et krav, at der udarbejdes en forundersøgelse inden, der søges om gennemførelse af et projekt. Men ved ansøgning om gennemførelse skal alle for denne ordning nødvendige oplysninger, kunne oplyses i ansøgningsskemaet og/eller bilag.

Tilskud til forundersøgelser kan kun omfatte forundersøgelser, der muliggør en vurdering af, om et projektet vil kunne opfylde bestemmelserne i Miljøministeriets gældende bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering kaldet kriteriebekendtgørelsen i det følgende.

Vurdering af forundersøgelsesansøgningen

Ved Naturstyrelsens vurdering af ansøgninger om tilskud til forundersøgelse af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering gælder følgende kriterier:

1) Ansøgningen om tilskud til forundersøgelse vedrører en eller flere indsatser, der er omfattet af en vedtaget statslig vandplan 2009-2015.
2) Forundersøgelsen er omkostningseffektiv, jf. de vejledende referenceværdier i bilag 1. Et ansøgt beløb til forundersøgelse pr. indsats på mere end 5 gange referenceværdien anses ikke for omkostningseffektivt, jf. dog stk. 2.
3) Forundersøgelsen skal gøre det muligt at vurdere, om projektet vil opfylde de i § 5 nævnte kriterier.

Stk. 2. En forundersøgelse af en indsats med et ansøgt beløb på mere end 5 gange den vejledende referenceværdi kan efter en konkret vurdering anses som omkostningseffektiv i følgende tilfælde:

1) Den indsats, der forundersøges, vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen i 2014 har fået tilsagn om tilskud fra Naturstyrelsen til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.
2) En gennemførelse af den indsats, der forundersøges, vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vandløbsrestaureringsprojekterne.

Ansøgning om forundersøgelse

Ved en ansøgning om forundersøgelse skal der redegøres for at forundersøgelsen vil beskrive, hvordan et projekt om gennemførelse kan leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsens §5 og §6.

En forundersøgelse skal bl.a. indeholde (listen er ikke nødvendigvis udtømmende):

- En redegørelse for, hvilke indsatser projektet har til formål at gennemføre med reference til en vedtaget statslig vandplan
- En overordnet redegørelse for de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt, herunder:
    - Brinkanlæg ved etablering af nye vandløbsstrækninger, samt begrundelse hvis kriteriet ikke overholdes
    - Faldet på nye vandløbsstrækninger samt begrundelse hvis kriteriet ikke overholdes
- Hvorledes projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til de konkrete miljømål, fastlagt i de vedtagne statslige vandplaner 2009-2015, herunder projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk flora og fauna i vandløbet
- Projektets konsekvenser i relation til Natura2000 direktiverne og/eller til beskyttede arter
- En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger
- Budget for gennemførelse af indsatserne og det samlede restaureringsprojekt.
- Tekniske anlæg i projektområdet
- Afværgeforanstaltninger
- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget
- Hvis dambrug indgår i restaureringsprojektet skal muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, beskrives.

Detailprojektering

Du kan vælge om detailprojektet skal være indeholdt i forundersøgelsen eller gennemførelsesprojektet.
Der er to sæt referenceværdier til indsatserne i hhv. ansøgninger om tilskud til forundersøgelser eksklusiv eller inklusiv detailprojektering, og to sæt referenceværdier til indsatserne i hhv. ansøgning om tilskud til gennemførelser eksklusiv eller inklusiv detailprojektering.

Hvis der søges om detailprojektering i forbindelse med ansøgningen, er det et krav, at du - efter selve forundersøgelsesdelen og inden detailprojekteringen - foretager en vurdering af hvorvidt et evt. gennemførelsesprojekt vil kunne etableres omkostningseffektivt og leve op til kriterierne i kriterierne i bekendtgørelsen.
Vurderingen skal være skriftlig og indgå i den forundersøgelsesrapport, der senere indsendes

som dokumentation for gennemført forundersøgelse.

Der kan være tilfælde hvor tilsagnshaver vurderer, at projektet er så væsentligt for vandplanernes gennemførelse at projektet burde gennemføres, selvom det umiddelbart ikke vurderes omkostningseffektivt. I disse tilfælde skal kommunen kontakte Naturstyrelsen for en vurdering af muligheden for at fortsætte med detailprojekteringen.

Vælger du at lade detailprojektet indgå i forundersøgelsen kan du med fordel opdele forundersøgelsen i to faser:

Fase 1: Skitseprojektering med budget for realiseringsudgifter. Hvis skitseprojekteringen viser, at projektet er realiserbart og i øvrigt er omkostningseffektivt i forhold til kriteriebekendtgørelsens referencetal, så kan rådgiver efter aftale fortsætte med fase 2. I modsat fald stopper arbejdet med skitseprojektet, og der søges tilskud hjem til den del alene.

Fase 2: Detailprojektering, udbud og kontrahering med entreprenør. Herefter søges tilskud hjem til hele tilsagnsbeløbet.

Dette kan med fordel afspejles i dit udbudsmateriale og din kontrakt med rådgiver.

Vælger du, at ligge detailprojektet i gennemførelsen, skal du være opmærksom på, at den kun er støtteberettiget, hvis projektet gennemføres i sin helhed.

Gennemførelse af projekt vedr. vandløbsrestaurering

Tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til bestemmelserne i Miljøministeriets kriteriebekendtgørelse.

Vurdering af gennemførelsesansøgningen

Ved Naturstyrelsens vurdering af ansøgninger om tilskud til gennemførelse af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering gælder følgende kriterier som fremgår af § 5 i bekendtgørelsen:

1) Projektet vedrører en eller flere indsatser, der er omfattet af en vedtaget statslig vandplan 2009-2015.
2) Projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål, fastlagt i de vedtagne statslige vandplaner 2009-2015. Projektet skal medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
3) Indsatserne i projektet er omkostningseffektive, jf. de vejledende referenceværdier i bilag 1. Et ansøgt beløb pr. indsats på mere end 5 gange den vejledende referenceværdi anses ikke for omkostningseffektivt, jf. dog stk. 2.
4) Det ansøgte beløb pr. indsats må ikke overstige 3 mio. kr., jf. dog stk. 3.
5) Ved etablering af nye vandløbsstrækninger, herunder åbning af rørlagte vandløbsstrækninger, må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5.
6) Faldet på nye vandløbsstrækninger, der anlægges i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger, skal tilpasses de lokale fiskebestande og den lokale fauna og må ikke overstige 10 ‰.
7) Et projekt vedrørende vandløbsrestaurering må ikke medføre skade på de arter eller naturtyper, som et Natura 2000-område er udpeget for, eller være i modstrid med Natura 2000-planen for området, og må ikke medføre skade på dyre- og plantearter, omfattet af bilag 3 og bilag 5 til lov om naturbeskyttelse.

Stk. 2. En indsats med et ansøgt beløb på mere end 5 gange den vejledende referenceværdi kan efter en konkret vurdering anses som omkostningseffektiv i følgende tilfælde:

1) Indsatsen vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen i 2014 har fået tilsagn om tilskud fra Naturstyrelsen til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.
2) En gennemførelse af indsatsen vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vandløbsrestaureringsprojekterne.

Stk. 3. Kriteriet i stk. 1, nr. 4, kan fraviges efter en konkret vurdering, hvis det ansøgte beløb ikke overstiger 5 gange referenceværdien i bilag 1, og hvis en gennemførelse af indsatsen vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vandløbsrestaureringsprojekterne.
Stk. 4. Kriterierne i stk. 1, nr. 5 og nr. 6, kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold.

Ansøgning om gennemførelse

Ved ansøgning om gennemførelse skal der redegøres for, hvordan projektet vil leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsens § 5 og § 6. En ansøgning om gennemførelse skal indeholde (listen er ikke nødvendigvis udtømmende):

- En beskrivelse af hvilke indsatser der gennemføres i projektet med henvisning til referencenummer i MiljøGIS: http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-nst – under temaet "Tilskud til vandløbsrestaurering 2015".
- En beskrivelse af selve anlægsprojektet
- Det skal i ansøgningen beskrives, hvordan projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål, fastlagt i de vedtagne statslige vandplaner 2009-2015, herunder hvordan projektet vil medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt. Det beskrives hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet. Ved udlægning af sten- og gydegrus vurderes, om DTU-Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt er fulgt, og at der bliver etableret skjulesteder i form af skjulesten. Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger vurderes fald og anlæg samt om vandplanernes kriterier til sikring af kontinuitet og faunapassageudvalget anbefalinger generelt er fulgt.
- Budget for gennemførelse af hver enkelt indsats i projektet. Hvis prisen overstiger 5 x referenceværdien eller prisen pr. indsats overstiger 3 mio. kr. anses gennemførelsen af indsatsen ikke at være omkostningseffektiv. Der kan dog fraviges fra dette i ***særlige*** tilfælde. Kommunen skal beskrive hvorfor det vurderes at gennemførelsen af indsatsen vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vandplanerne, herunder en beskrivelse af hvor mange opstrøms indsatser (med referencenummer) der findes i vandplanerne.
- Hvis et projekt vedrørende vandløbsrestaurering ligger i eller ved et Natura 2000 område, skal det vurderes om projektet kan medføre skade på de arter eller naturtyper, som et Natura 2000-område er udpeget for eller være i modstrid med Natura 2000-planen for området.
- En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger
- Tekniske anlæg i projektområdet
- Afværgeforanstaltninger
- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget
- Hvis dambrug indgår i restaureringsprojektet skal muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, beskrives.

12. Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering

Afslag og delvist afslag

Vi kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis vi vurderer, at:
• ansøgningen ikke er tilstrækkeligt oplyst, eller
• de anslåede udgifter ikke er rimelige

Prioritering af projekter og pointsystem

NaturErhvervstyrelsen træffer afgørelse om tilsagn eller afslag på ansøgning om tilsagn på grundlag af indstillingen fra Naturstyrelsen. Hvis ansøgningsperiodens økonomiske ramme for ansøgninger ikke giver mulighed for at imødekomme alle ansøgninger, prioriteres ansøgningerne i henhold til § 6 i Miljøministeriets kriteriebekendtgørelse.

For forundersøgelser er der ét kriterie for prioritering:

- Ansøgninger om tilskud til forundersøgelse af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering prioriteres efter bedste omkostningseffektivitet og forud for ansøgninger om gennemførelse af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

For gennemførelser er der følgende kriterier for prioritering:
1) Omkostningseffektivitet.
2) Muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen.
3) Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter, eller vandløb i Natura 2000-områder, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
4) Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet, der medvirker til opnåelse af det konkret miljømål, fastlagt i de vedtagne statslige vandplaner 2009-2015.

Stk. 4. Der gives point for hvert kriterium i stk. 3. Kriteriet i stk. 3, nr. 1, indgår i afvejningen med 40 %. Kriterierne i stk. 3, nr. 2 – 4, indgår i afvejningen med hver 20 %.

Stk. 5. Såfremt flere ansøgninger opnår samme antal point, prioriteres ansøgningerne efter omkostningseffektivitet.

Forklaring til prioriteringskriterier:

Ad. 1. Der gives 2 point, hvis projektets pris ligger under eller lig med summen af referenceværdierne. Der gives 1½ point hvis projektets pris ligger over eller lig med summen af referenceværdierne men under 2 x summen af referenceværdierne. Der gives 1 point, hvis projektets pris ligger over eller lig med summen af 2 x referenceværdierne men under 3 x summen af referenceværdierne. Der gives ½ point, hvis projektets pris ligger over eller lig med summen af 3 x referenceværdierne men under 4 x summen af referenceværdierne. Der gives 0 point, hvis projektets pris ligger over eller lig med summen af 4 x referenceværdierne.

Ad. 2. Kriteriet vedrører eventuelle dambrug med spærringer, som er med i vandplanernes indsatsprogram, inden for det pågældende projektområde dvs. vandløbsstrækning. Prioriteringen sker på baggrund af om kommunen har gennemført en dialog med dambrugerne med henblik på at sikre en langsigtet produktion på anlægget. Ved vurderingen ses på:
1. om det er lykkedes at indgå frivillige aftaler med dambrugerne
2. om løsningerne tager hensyn til vandplanernes kriterier til sikring af kontinuitet i vandløbet

Hvis begge delkriterier er opfyldt gives 2 point, hvis et kriterium er opfyldt gives 1 point og hvis ingen af delkriterierne er opfyldt gives 0 point. Projekter, der ikke indeholder dambrug bør vurderes neutralt i forhold til dette kriterium, og får derfor scoren 1 point.

Ad. 3. Der gives 2 point hvis flere arter er omhandlet af handleplan og/eller udpegningskriterie for Natura 2000-område, 1 point hvis det drejer sig om én art og 0 point hvis ingen arter er omfattet.

Ad. 4. Her vurderes i forhold til to forhold hhv. gydeforhold og passageforhold. Der gives 2 point hvis begge forhold er opfyldt, 1 point hvis ét forhold er opfyldt og 0 point hvis ingen forhold er opfyldt. Se også bilag 1 i denne vejledning.

13. Hvilke udgifter kan du få tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet.

Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger om tilsagn om tilskud. Det betyder, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Nødvendige udgifter er udgifter, uden hvilke projektet eller projektaktiviteterne ikke kan gennemføres.

Med hensyn til at udgifterne skal være **direkte relateret til projektet,** kan som eksempel nævnes en virksomhed, der søger om tilskud til investering i miljøeffektivt udstyr til fremstilling af fødevarer. Investeringsprojektet kan ikke omfatte udvikling af en kogebog med opskrifter på egnsretter med de producerede fødevarer. Det skyldes, at udvikling af kogebogen ikke er direkte relateret til det at *investere* i udstyr (= købe og installere udstyr).

Vi kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er **afholdt** af dig som tilsagnshaver inden for projektperioden regnet fra igangsætningstilladelsen. En udgift er afholdt, når leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Udgifter er kun tilskudsberettigede, hvis de er **betalt** af tilsagnshaver tidligst ved projektperiodens start, og hvis de er **betalt** af tilsagnshaver, inden ansøgning om udbetaling af tilskud sendes til NaturErhvervstyrelsen.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter til forundersøgelser kan omfatte udgifter til:

1. Udgifter til løn til tilsagnshavers personale under forudsætning af, at udgiften kan dokumenteres ved faktura eller tilsvarende dokumentation, og af at disse udgifter ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber.
2. Udgifter til information og møder.
3. Udgifter til konsulentbistand.
4. 15 % overhead af den direkte lønudgift for tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet.
5. Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre forundersøgelsen og skal være direkte relaterede til forundersøgelsen.

De tilskudsberettigede udgifter til gennemførsel af vandløbsrestaurering kan omfatte udgifter til:

1. Udgifter til undersøgelser.
2. Udgifter til den fysiske gennemførelse af vandløbsrestaurering.
3. Udgifter til løn til tilsagnshavers personale under forudsætning af, at udgiften kan dokumenteres ved faktura eller tilsvarende dokumentation, og af at disse udgifter ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber.
4. Udgifter til information og møder.
5. Udgifter til konsulentbistand.
6. 15 % overhead af den direkte lønudgift for tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet
7. Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre vandløbsrestaureringen og skal være direkte relaterede til projektet

Vi kan godkende **andre udgifter** end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at vi vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Indtægter skal fratrækkes de tilskudsberettigede udgifter.

Løn til tilsagnshavers personale

Se afsnittet *Særligt om løn til personale*.

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshavers personale.

Ved udgifter til **tog, bus, fly og færge** gives kun tilskud til økonomiklasse. Billetter accepteres som gyldig dokumentation for både afholdt og betalt udgift. Ved udbetaling af tilskud skal du kunne dokumentere udgifterne ved kopi af billetter.

Indkvartering og **diæter** registreres efter satsreguleringen for tjenesterejser i staten for det år, hvor udgiften er afholdt. Se Finansministeriets cirkulære om satsregulering for tjenesterejser. Indkvartering skal ske i nærheden af bestemmelsesstedet.

Refusion for **kørsel i egen bil** kan kun ske til statens laveste kørselstakst. Der kan ikke gives tilskud til brændstof. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Dette kørselsregnskab skal sendes med, når du søger om udbetaling af tilskud.

Kørselsregnskabet skal indeholde:

- Information om hvem der har kørt.
- Dato for hvornår kørslen er foretaget.
- Antallet af kilometer.
- Formålet med kørslen, fx møde med samarbejdspartner NN.
- Adresser på hvorfra kørslen starter og slutter.

Konsulentbistand

Hvis du søger om tilskud til konsulentbistand, skal timeantallet og timeprisen fremgå af din ansøgning om tilsagn om tilskud, og du skal beskrive, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Eventuelle rejseudgifter betalt af konsulenten skal være indeholdt i konsulentens timepris, da de ellers vil blive trukket ud af tilskudsgrundlaget før udbetaling.

Fakturaen for konsulentbistanden skal være tilstrækkelig detaljeret til, at vi kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Materialer

Materialer er som udgangspunkt varer, som forbruges i projektet, og som ikke kan genbruges efter projektet, fx foder, såsæd, gødning, kemikalier, råvarer.

Overhead

Overhead beregnes som 15 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Se også afsnittet *Særligt om løn til personale*.

Leje af lokaler

Hvis du har behov for at leje lokaler uden for din virksomhed for at gennemføre aktiviteterne i projektet, kan du få tilskud til dette. Tilskudsberettigede udgifter til leje af lokaler omfatter rene lejeudgifter og ikke udgifter til fx indkvartering og forplejning i forbindelse hermed. Kun udgifter til leje af lokaler i projektperioden er tilskudsberettigede.

Indtægter i projektperioden

Hvis projektet genererer indtægter i projektperioden, skal indtægterne fratrækkes de samlede, tilskudsberettigede udgifter. Dette sker på udbetalingstidspunktet. På ansøgningstidspunktet skal du oplyse, om du *forventer*, at projektet genererer indtægter i projektperioden.

Indtægter efter projektperioden

Hvis projektets samlede omkostninger er større end 1 mio. Euro, skal du – når du søger om tilsagn om tilskud, og når du søger om udbetaling af tilskud – oplyse, om du *forventer*, at projektet genererer indtægter efter projektperioden.

14. Særligt om løn til personale

Personale

Tilsagnshavers personale kan udføre arbejde i projektet i projektperioden, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede udgifter. Ved tilsagnshavers personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos tilsagnshaver, og nye medarbejdere som ansættes hos tilsagnshaver i forbindelse med det konkrete projekt for en tidsbegrænset periode.

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge medarbejdere i egen entreprenørafdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale, og skal dokumenters som beskrevet senere i dette afsnit.

Lønkategorier, timesatser og årsløn

Hver medarbejder, der modtager løn i projektet, skal placeres inden for én af fem kategorier, alt efter hvilken type arbejde medarbejderen udfører i projektet. Du skal derfor vurdere, hvilke typer af opgaver hver medarbejder løser i projektet, da det er opgavetypen, der bestemmer hvilken lønkategori en given medarbejder skal placeres i.

Til hver kategori er der knyttet en timesats, som er den maksimale timeløn, der kan godkendes som tilskudsberettiget inden for kategorien (både på tilsagns- og udbetalingstidspunkt). Der kan dog kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder. Hvis en medarbejder er placeret i lønkategori 2, hvor den maksimale timesats er 378 kr., kan der kun udbetales til en timeløn på 362 kr., hvis medarbejderens faktiske timeløn er 362 kr.

Lønkategori	Maksimal timesats (kr.)
1. Almindeligt ledelsesarbejde inden for administration, erhvervsorienterende funktioner og produktions- og servicevirksomhed. *)	548
2. Arbejde, der forudsætter viden på højt niveau inden for pågældende område, naturvidenskab og ingeniørvirksomhed (inden for naturvidenskab, ingeniør, økonomi, administration, jura, samfundsvidenskab)	378
3. Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (teknisk arbejde inden for videnskab, i ingeniørvirksomhed, skib- og luftfart, forretningsservice, økonomi, administration og salg, jura, samfundsvidenskab, kultur, information og kommunikationsteknikerarbejde)	344
4. Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde (sekretærarbejde, regnskab)	286
5. Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælp	261

*) I særlige tilfælde kan lønkategori 1 omfatte arbejde, der forudsætter særlig erfaring og relevant specialviden på højeste niveau inden for et fagområde, som skal tilgodeses i projektet.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør ét årsværk. Et årsværk er på 1513 timer.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (fx barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønnen må ikke indeholde (listen er ikke udtømmende):

- Gratialer.
- Provisioner.
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser.
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

Overhead

Overhead beregnes som 15 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Se også afsnittet *Hvilke udgifter kan du få tilskud til*.

Personalets arbejdsopgaver og tidsforbrug i projektet

Når du søger om tilsagn om tilskud, er det vigtigt, at du beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver i projektet så detaljeret, at opgaverne kan placeres inden for de fem lønkategorier og samtidig kan relateres til de konkrete aktiviteter i projektbeskrivelsen.

Projektet inddeles i delaktiviteter, som er beskrivende for hvad projektet skal indeholde

For hver delaktivitet skal du uddybe de konkrete arbejdsopgaver. For hver delaktivitet skal du fordele arbejdsopgaverne i de fem lønkategorier. Du skal desuden angive det tilhørende timeantal for hver lønkategori og timesatsen. Vi bruger oplysningerne til at vurdere, om opgaverne er placeret i den rigtige lønkategori, dvs. til at vurdere om priserne er rimelige.

Du må ikke angive et timeantal og en timesats i en arbejdspakke, uden også at beskrive medarbejdernes arbejdsopgaver detaljeret.

Ved ansøgning om tilsagn er det ikke nødvendigt at angive navne på alle konkrete medarbejdere. Du skal dog oplyse navne på nøglepersoner i projektet.

Beskrivelsen af arbejdsopgaver for hver lønkategori for hver arbejdspakke skal som udgangspunkt laves på medarbejderniveau. Hvis et projekt omfatter mange medarbejdere (to eller flere) inden for samme lønkategori, der udfører samme type af opgaver i projektet, kan de grupperes i samme arbejdsbeskrivelse.

Timeregnskab

Ved ansøgning om udbetaling af tilskud skal det være muligt at henføre en konkret medarbejder til en konkret arbejdsopgave i projektet. Du skal derfor sende information om, hvilke medarbejdere, der har udført hvilke arbejdsopgaver. Det gøres ved at sende timeregnskab for hver medarbejder.

Timeregnskabet skal udarbejdes regelmæssigt for den enkelte medarbejder og som minimum på månedsbasis. Det er tilladt at bruge virksomhedens eget system til timeregnskab.

Af timeregnskabet skal fremgå antallet af timer pr. aktivitet, dato for arbejdets udførelse og vigtigste arbejdsopgaver, som er gennemført inden for aktiviteten.

Timeregnskabet skal underskrives og dateres af medarbejderen og arbejdsgiveren.

Lønsedler

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende lønsedler for alle de medarbejdere, der indgår i udbetalingsanmodningen, idet der kun kan udbetales til den faktiske timeløn. Du skal sende lønsedler for hele den periode, som udbetalingsanmodningen vedrører.

Aftaler

Ved udbetaling af tilskud til løn til medarbejdere, skal du sende en aftale om projekttilknytning for hver medarbejder, der har udført arbejde i projektet.

15. Udgifternes rimelighed

Du skal i ansøgningen om tilsagn udspecificere alle udgiftsposter i projektet og angive, hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke genstande der forventes indkøbt. Ved udspecificering menes, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Når vi modtager en ansøgning om tilskud, skal vi vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige. Det betyder, at du i alle tilfælde skal dokumentere, at der er tale om rimelige udgifter/priser.

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura eller kvittering, som du skal sende sammen med udbetalingsanmodningen.

Udgifter over 50.000 kr.

Ved **alle udgifter over 50.000 kr.** skal du sende to direkte sammenlignelige tilbud, der viser, at du skal betale, hvad der svarer til markedspris for den pågældende vare eller ydelse.

Du kan kun opnå tilskud til det billigste tilbud. Du må gerne vælge det dyre tilbud, men det er det billigste, som tilskuddet bliver beregnet ud fra.

På tidspunktet for ansøgning om tilsagn skal tilbuddene anvendes til at fastsætte et godkendt budget for projektet. På udbetalingstidspunktet kan alene faktiske udgifter, som fremgår af fakturaer fra leverandør, indgå ved beregning af tilskuddet.

Det er vigtigt, at vi kan identificere beløbene fra tilbuddene i budgettet i ansøgningen.

Eksempel på, hvordan du skal angive prisen i budgettet:

Hvis der er to tilbud fra leverandører til anlægsarbejde; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det *billigste* tilbud, skal der i budgettet stå **300.500 kr.**

Hvis der er to tilbud fra leverandører til anlægsarbejde; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det *dyreste* tilbud, skal der i budgettet stadig stå **300.500 kr.** Du må gerne vælge leverandøren med det dyre tilbud, men du kan kun opnå tilskud beregnet ud fra prisen i det *billigste* tilbud.

Hvis en budgetpost vedrører en vare eller ydelse, der er så speciel, at der kun er én udbyder/leverandør, skal du vedlægge det indhentede tilbud sammen med din forklaring på, hvorfor du kun har indhentet ét tilbud. Du skal desuden vedlægge dokumentation fra forhandleren på, at han er eneforhandler af en bestemt teknologi. Vi vurderer, om vi kan godkende din forklaring og dokumentation.

Udgifter på og under 50.000 kr.

Ved udgifter til indkøb af varer og ydelser, hvor prisen på ansøgningstidspunktet er og forventes at være på eller under 50.000 kr., er det ikke nødvendigt at sende tilbud. Vi skal dog stadig vurdere, om priserne er rimelige, og vi kan efterspørge dokumentation på udgifter på og under 50.000 kr. ved vurdering af ansøgningen. Du skal efterfølgende kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende.

Udgifter til konsulentbistand

Du skal angive timeprisen og timeantallet i ansøgningen. Du skal redegøre detaljeret for, hvilken opgave konsulenten skal udføre i projektet og for prisen for opgaven, når du søger om tilsagn om tilskud. På udbetalingstidspunktet skal du sende en detaljeret faktura for konsulentbistanden, idet fakturaen skal indeholde timeantallet, timeprisen og beskrivelse af opgaven.

Den maksimale timepris for konsulentbistand, vi kan godkende som rimelig, er 1.200 kr. pr. time. Vi foretager en konkret vurdering af timesatsens rimelighed for hver konsulentydelse i det enkelte projekt, idet vi ser på, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Handel mellem afhængige parter/armslængdeprincippet

Prisen for en given ydelse må ikke være påvirket af sammenfald af interesser mellem sælger og køber, dvs. at udvekslingen af varer og tjenesteydelser sker fuldt ud som på det frie marked under fuld konkurrence. Med interesseforbunden/afhængig part menes, at der mellem to parter er et indbyrdes ejerforhold, en bestemmende eller betydelig indflydelse, familiemæssige relationer eller en fælles tilknytning til samme større organisatoriske enhed.

Eksempel på parter, som altid anses for interesseforbundne/afhængige, er:

- To afdelinger i samme kommune, hvor den ene er støttemodtager, og den anden fx en entreprenørafdeling leverer en ydelsen.

- Ægtefæller eller anden familie, hvor den ene er tilskudsmodtager, og den anden driver den virksomhed, der leverer varen eller tjenesteydelser til projektet.
- Virksomheder ejet af sammen person.
- En virksomhed, der ejer en anden virksomhed (fx moder- og datterselskab).
- Øvrige koncernforbundne virksomheder.

Er tilbuddet afgivet af en af ansøger afhængig virksomhed, kan du kun få tilskud til kostprisen af varen/ydelsen. Kostprisen er den faktiske afholdte og betalte nettoudgift hos den part, som leverer varen/ydelsen. Du skal vedlægge dokumentation for kostprisen. Hvis du ikke kan

dokumentere kostprisen, vil vi nedsætte prisen ud fra en skønsmæssig vurdering. Hvis det ikke er muligt for os at vurdere kostprisen skønsmæssigt, vil vi nedsætte prisen med 25 pct.

Krav til et tilbud

Et tilbud fra en leverandør skal indeholde:

- Leverandørens CVR nr.
- Leverandørens navn, adresse mv.
- Dato.
- Beskrivelse af, hvad der leveres (hvilket udstyr (herunder model), hvilke materialer, hvilken opgave).
- Oplysning om mængden af det leverede.
- Prisen pr. stk. og samlet for det leverede.
- Beskrivelse af, hvad der evt. er inkluderet i leverancen og prisen, fx installering, levering, oplæring af personale i brug af maskinen mm.
- Eventuelle rabatter og generelle prisnedslag.
- Angivelse af, om prisen er med eller uden moms.

Der skal være tale om reelle tilbud fra en leverandør, dvs. at leverandøren har til hensigt at sælge den pågældende vare til den oplyste pris.

Sammenlignelige tilbud

For at to tilbud er direkte sammenlignelige, skal følgende være opfyldt:

- Leverandørerne skal have forskellige CVR nr.
- Leverandørerne skal være uafhængige (se punktet *Handel mellem afhængige parter* i afsnittet *Udgifternes rimelighed*)
- Tilbuddene skal omfatte det samme produkt, så prisen kan sammenlignes.
  Det ene tilbud må fx ikke være på en Fiat 500 og det andet på en Lamborghini, da det ikke er samme kategori af køretøj.
- Hvis det ene tilbud indeholder poster/elementer, som det andet tilbud ikke gør, skal det være muligt at trække udgiften for disse poster fra, så priserne kan sammenlignes. Hvis fx det ene tilbud indeholder udstyr og installering af dette udstyr, og det andet tilbud kun indeholder selve udstyret uden installering, skal prisen for installering oplyses separat på tilbuddet, så det er muligt at sammenligne prisen på selve udstyret.

Tilbuddene skal være tilstrækkeligt detaljerede til, at vi kan vurdere, om de er direkte sammenlignelige. Du skal forklare, hvordan tilbuddene er sammenlignelige.

16. Udbudsregler

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter, og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan du være omfattet af **EU's udbudsregler** eller reglerne i **den danske tilbudslov** (bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 07/12/2007 om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter).

Hvis dit projekt er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, skal du oplyse om det allerede i ansøgningen.

Vær opmærksom på, hvis du vil tilføje noget til et projekt eller udvide et projekt, som allerede har været i udbud, skal den nye del også i udbud.

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og om det er tilbudsloven eller EU's udbudsdirektiv, som gælder.

Du skal senest, ved anmodning om udbetaling dokumentere, at du har opfyldt reglerne. Det betyder også, at vi kan bede dig om at sende dokumentation for, at du har gennemført udbud for dele af dit projekt, som ikke er omfattet af NaturErhvervstyrelsens tilsagn.

Du skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt, dvs. ikke kun det, som skal indsendes, i mindst 5 år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal opbevare de tilbud, du ikke har accepteret.

Vi kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet. Hvis det senere viser sig, at du ikke har holdt dokumenterne tilgængelige, kan det medføre, at vi træffer afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, eller at vi reducerer tilskuddet (Se afsnittet *Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud*).

Du skal også være opmærksom på, at vi kan nedsætte den samlede værdi af de tilskudsberettigede projektudgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at EU's udbudsregler eller reglerne i tilbudsloven ikke er overholdt (Se afsnittet *Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud*).

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om udbuds- og tilbudsreglerne. Du finder informationen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside,

http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Regler-og-vejledninger-mm/Regler
http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Regler-og-vejledninger-mm/Vejledninger

17. Betingelser for tilsagn om tilskud

Betingelser

Det er en betingelse for tilsagn om tilskud til forundersøgelser, at:

1. du afgiver de oplysninger, som vi anmoder om til brug for sagsbehandlingen,
2. du gennemfører forundersøgelsen i overensstemmelse med tilsagnet
3. forundersøgelserne afsluttes senest den dato, der fastsættes i tilsagnet, dog ikke senere end et år efter tilsagnsdatoen,
4. du indsender udbetalingsanmodning, alle udgiftsbilag, dokumentation for betaling, forundersøgelsesrapporter samt udtalelse om gennemførelse rettidigt, dvs. senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens udløb,
5. hvis projektet er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, holder du dokumenter, som dokumenterer, at EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler er overholdt, tilgængelig i mindst fem år fra slutudbetaling,
6. du opbevarer udbetalingsbilag med tilhørende originale regnskabsbilag i fem år regnet fra datoen for slutudbetaling.
7. du overholder din oplysningspligt
8. du overholder din forpligtelse til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet, herunder krav om skiltning (se afsnittet *Særligt om information og offentlig omtale*).
9. du har et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet, og
10. du dokumenterer prisernes rimelighed ved mindst to sammenlignelige tilbud – se afsnit 15

Det er en betingelse for tilsagn om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaurerings-projekt, at:

1. du opnår de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, inden sidste udbetaling,
2. du afgiver de oplysninger, som vi anmoder om til brug for sagsbehandlingen, herunder en redegørelse for den forventede effekt af indsatsen,
3. du dokumenterer prisens rimelighede med mindst to tilbud – se afsnit 15
4. projektet afsluttes senest den dato, der fastsættes i tilsagnet, dog ikke senere end tre år efter tilsagnsdatoen,
5. du indsender afsluttende udbetalingsanmodning, alle udgiftsbilag, dokumentation for betaling, og projektrapport rettidigt, dvs. senest 3 måneder efter tilsagnets slutdato,
6. du opretholder projektet i en periode på mindst fem år fra datoen for slutudbetaling,
7. du har et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet,
8. hvis projektet er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, holder du dokumenter, som dokumenterer, at EU's udbudsregler eller tilbudsloven er overholdt, tilgængelig i mindst fem år fra slutudbetaling,
9. du sikrer, at kontrolmyndigheden har adgang til projektområdet i forbindelse med kontrol,
10. du overholder din oplysningspligt,
11. projektet ikke ændres væsentligt, ophører eller flyttes uden for programområdet, i fem år fra slutudbetaling, og
12. du overholder din forpligtelse til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet, herunder krav om skiltning - se afsnit 18.

I tilsagnet kan vi fastsætte nærmere betingelser om, at du skal medvirke ved evaluering af projektet efter projektets afslutning. Oplysningerne skal være nødvendige for at kunne overvåge og evaluere Hav- og fiskeriudviklingsprogrammet, navnlig med hensyn til at opfylde specifikke mål og prioriteter, i overensstemmelse med artikel 111 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 af 15. maj 2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2328/2003, (EF) 861/2006, (EF) nr. 1198/2006 og (EF) nr. 791/2007 samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1255/2011, samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1255/2011.

Vi kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis betingelserne for tilsagn om tilskud ikke er opfyldt.

Vi kan opretholde tilsagnet og foretage en proportional nedsættelse af den samlede værdi af tilskuddet, hvis betingelserne for tilsagn ikke er opfyldt.

Se også afsnit 31.

Opretholdelse af projektet

Investeringer, der indgår i projektet, må ikke ændres væsentligt, ophøre eller flyttes uden for projektområdet, i fem år fra slutudbetalingen af tilskuddet.

Oplysningspligt

Hvis vi forlanger det, skal du i hele perioden, hvor betingelser for tilsagn om tilskud skal opfyldes, afgive en erklæring til os om, hvorvidt betingelserne for tilsagn om tilskud fortsat opfyldes. Du har også pligt til at give os skriftlig meddelelse om forhold, der kan medføre bortfald eller tilbagebetaling af tilskuddet.

Særskilt regnskabssystem eller særlig regnskabskode

Du skal sikre, at de projektrelaterede udgifter og indtægter enten bogføres med en særlig kode i dit regnskabssystem eller på særskilte konti i et separat regnskabssystem, der omfatter samtlige transaktioner vedrørende projektet. Samtlige fakturaer skal kunne genfindes entydigt på denne konto.

Tilladelser fra offentlige myndigheder

Hvis projektets start og/eller gennemførelse kræver offentlige tilladelser, skal du oplyse dette i ansøgningsskemaet, og du skal oplyse, hvilke tilladelser det drejer sig om.

På udbetalingstidspunktet skal du sammen med udbetalingsanmodningen sende de nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder. Det kan være i form af kopi af de nødvendige dele af tilladelsen, fx miljøgodkendelsen, eller en erklæring fra kommunen om at de nødvendige tilladelser er opnået.

Tilskuddet kan ikke udbetales, før denne dokumentation foreligger. Det gælder også ved anmodning om rateudbetaling.

Tilladelsen må ikke være givet for en begrænset tidsperiode.

18. Særligt om information og offentlig omtale

Det er et krav i EU-reglerne, at modtagerne af tilskud skal oplyse offentligheden om projekter, der finansieres under Hav- og Fiskerifondsprogrammet. Kravene er beskrevet i KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESFORORDNING (EU) Nr. 763/2014 af 11. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond med hensyn til tekniske karakteristika for oplysnings- og offentlighedsforanstaltninger og vejledning i udformning af det europæiske logo.

I tilsagnet fastsætter vi nærmere betingelser om tilsagnshavers forpligtelse til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet, herunder krav om skiltning.

Tekst og logo finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

Krav til skiltet:

- Bestandigt materiale).
- Minimum A3 størrelse.
- Orientering om den økonomiske støtte fra Unionen.
- Slogan og logo skal fylde mindst 25 % af skiltet.

Placering:

- Skiltet skal placeres klart og synligt for offentligheden i umiddelbar tilknytning til investeringen. Dvs. det placeres ved indgangen/receptionen til den bygning, hvor investeringen befinder sig.

Dokumentation

Du skal sende fotodokumentation, når du søger om udbetaling. Dokumentationen er to fotos: Et der viser, hvad der står på skiltet, og et der viser, hvor skiltet er placeret.

Opretholdelse

Skiltet skal opretholdes i fem år - regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du, at vi reducerer tilskuddet.

Infrastruktur- og bygge-/anlægsprojekter

For igangværende infrastruktur- og bygge/anlægsprojekter, hvor det samlede, offentlige tilskud overstiger 3.750.000 kr., skal du opsætte et midlertidigt skilt af betydelig størrelse på stedet, allerede i den periode hvor arbejdet udføres.

For infrastruktur- og bygge/anlægsprojekter, hvor det samlede, offentlige tilskud overstiger 3.750.000 kr., skal du senest tre måneder efter projektperiodens udløb opsætte en plade eller tavle af permanent karakter. Du skal opsætte pladen, inden du søger om slutudbetaling.

Oplysninger
Det midlertidige skilt og den permanente plade skal indeholde disse oplysninger, der skal fylde mindst 25 procent af skiltet/pladen:

- Den Europæiske Unions logo.
- Fødevareministeriets logo.
- " Miljøministeriets logo
- Følgende tekst: " Den Europæiske Union Den Europæiske Hav- og Fiskerifond: Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri".
- Projekttitlen og beskrivelse af projektet, inklusiv projektets vigtigste mål.

Tekst og logo finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under xxx-ordningen.

Krav til det midlertidige skilt og den permanente plade:

- Minimum A3 størrelse.

Krav til den permanente plade:

- Vejrbestandigt materiale som messing eller plastplade (ikke laminat).

Placering
Det midlertidige skilt og den permanente plade skal placeres klart og synligt for offentligheden i umiddelbart tilknytning til infrastrukturen/bygningen/anlægget.

Dokumentation
Du skal sende fotodokumentation, når du søger om udbetaling. Når du søger om rateudbetaling, skal du sende fotodokumentation for det midlertidige skilt. Dokumentationen er to fotos: Et der viser, hvad der står på skiltet, og et der viser, hvor skiltet er placeret. Når du søger om slutudbetaling, skal du sende fotodokumentation for den permanente plade. Dokumentationen er to fotos: Et der viser, hvad der står på pladen, og et der viser, hvor pladen er placeret. Hvis du søger om at få udbetalt tilskuddet på én gang, når projektet er afsluttet, skal du sende dokumentation for både det midlertidige skilt og den permanente plade, når du søger om udbetaling.

Opretholdelse
Den permanente plade skal opretholdes i mindst fem år - regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du, at vi reducerer tilskuddet.

Andre projekter end investerings-, infrastruktur og bygge-/anlægsprojekter
Du skal opsætte mindst en plakat med information om projektet.

Oplysninger
Plakaten skal indeholde følgende oplysninger der skal fylde mindst 25 procent af plakaten:

- Den Europæiske Unions logo.
- Fødevareministeriets logo.
- " Miljøministeriets logo
- Følgende tekst: " Den Europæiske Union Den Europæiske Hav- og Fiskerifond: Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri".
- Projekttitel og beskrivelse af projektet.

Tekst og logo finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under xxx-ordningen.

Krav til plakaten:
- Minimum A3 størrelse.

Placering
Plakaten skal være klart synlig for offentligheden. Den kan fx placeres ved indgangen til en bygning.

Dokumentation
Du skal sende fotodokumentation, når du søger om udbetaling. Dokumentationen er to fotos: Et der viser, hvad der står på plakaten, og et der viser, hvor plakaten er placeret.

Opretholdelse
Plakaten skal opretholdes i 5 år - regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du, at vi reduceres tilskuddet.

Hjemmeside

Hvis du har et websted til erhvervsmæssig brug, som har sammenhæng med tilskuddet, og sammenhængen er proportional i forhold til projektets støtteniveau, formål og resultater, skal du i løbet af projektperioden informere om projektet på webstedet ved en kort beskrivelse af projektet.

Informationsmateriale, inklusiv publikationer, elektronisk formidling mv.

Alt informations- og kommunikationsmateriale, der omhandler projektet, skal oplyse om tilskuddet med:
- Den Europæiske Unions logo.
- Fødevareministeriets logo.
- Miljøministeriets logo
- Denne tekst: ” Den Europæiske Union Den Europæiske Hav- og Fiskerifond: Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri.”

Alle publikationer, artikler og websider m.m., som bliver finansieret gennem et projekt, skal indeholde følgende:
- Den Europæiske Unions logo.
- Fødevareministeriets logo.
- Miljøministeriets logo
- Følgende tekst: ” Den Europæiske Union Den Europæiske Hav- og Fiskerifond: Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri.”
- Ved elektronisk kommunikationsformidling i form af websider og andet elektronisk informationsmateriale, skal der ud over ovenstående også indsættes link til Kommissionen.

Tekst, logo og link til Kommissionen finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaurerings-ordningen.

Placering
På publikationer, som fx brochurer, foldere, nyhedsbreve, plakater, flyers og websteder, skal EU logo, Fødevareministeriets logo og teksten placeres på forsiden.

Dokumentation
Du skal sende dokumentation, hvor korrekt logo og tekst kan ses, sammen med din ansøgning om rate- og slutudbetaling.

Opretholdelse

Materialet, bortset fra websteder, skal opretholdes i fem år – regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du, at vi reducerer tilskuddet.

19. Særligt om opretholdelse af projektet

Skriftligt og elektronisk materiale

Hvis projektet omfatter udarbejdelse af artikler og andet skriftligt eller elektronisk materiale, skal du opbevare dette materiale i fem år fra slutudbetaling.

Projektet skal opretholdes i en periode på fem år fra afsluttende udbetaling af tilskud.

Udstyr og investeringer

Hvis du har fået tilskud til kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, skal du opbevare dette udstyr i fem år fra slutudbetaling af tilskud.

Hvis dette udstyr går i stykker inden for projektperioden, skal det repareres for din regning. Er det ikke er muligt at reparere det pågældende udstyr, skal du erstatte det for egen regning.

Hvis udstyret går i stykker efter projektperioden, men inden for 5-årsperioden, og der ikke længere er brug for genstanden, vil vi normalt ikke forlange, at genstanden erstattes, men den skal stadig opbevares.

Du skal opbevare faktura og dokumentation for betaling af den nyindkøbte genstand, indtil den oprindelige 5-årige periode udløber.

Du skal endvidere opbevare faktura og dokumentation for betaling af den defekte genstand, indtil den oprindelige 5-årige periode udløber.

Hvis du er i tvivl, skal du kontakte os.

20. Igangsætningstilladelse

I forbindelse med at vi kvitterer for at have modtaget din ansøgning, kan vi give tilladelse til, at du på egen regning og risiko går i gang med projektet.

Hvis din ansøgning senere resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter, du har afholdt fra datoen for igangsætningstilladelsen, indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må du selv betale alle projektudgifter.

En igangsættelsestilladelse er derfor ikke en garanti for, at du får tilskud til projektet. Datoen for igangsættelse kan tidligst være datoen for vores kvitteringsbrev.

21. Besked om afgørelse om tilsagn

Når vi har behandlet din ansøgning og truffet beslutning om, hvorvidt du får tilsagn om tilskud eller afslag til dit projekt, sender vi afgørelsen til dig.

Hvis du får tilsagn om tilskud til dit projekt, sender vi et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser.

Hvis du får delvist tilsagn om tilskud til dit projekt, indeholder tilsagnet desuden begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for de dele af projektet, som vi ikke har fundet tilskudsberettiget, samt en klagevejledning.

Hvis du får afslag til dit projekt, sender vi et afslagsbrev med begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for afslaget samt en klagevejledning.

22. Projektperioden

Vi fastsætter projektperioden i tilsagnet, herunder start- og slutdato.

23. Klageadgang

Du kan klage skriftligt over NaturErhvervstyrelsens afgørelser under vandløbsrestaurerings-ordningen senest fire uger fra den dag, du modtog afgørelsen.

Du sender klagen til NaturErhvervstyrelsen med e-mail til: erhverv@naturerhverv.dk, eller med almindelig post.

Du kan bruge klageskemaet, som du finder på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk/klageskema.

Med mindre, vi finder grundlag for at genoptage sagen og træffe ny afgørelse, sender vi klagen sammen med vores kommentarer videre til Fødevareministeriets Klagecenter, som træffer afgørelse i sagen.

Modtager vi klagen for sent, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet.

24. Ændring af projektet

Du kan søge om ændring af et projekt vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden.
- Ændring af projektindholdet.
- Ændring af budgettet.
- Overdragelse af tilsagnet.

Du skal søge om ændring af projektet hos NaturErhvervstyrelsen for alle fire ændringstyper. Du skal gå i Fødevareministeriets Tast selv-service og finde dit seneste indsendte ansøgningsskema og rette i dette. Herefter genfremsender du skemaet med ændringerne. Bemærkninger/forklaringer kan du skrive i bemærkningsfeltet eller uploade under fanen bilag.

Din ansøgning om ændring skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest to måneder før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, og din ansøgning om ændring skal være begrundet. Ansøgning om forlængelse skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen seneste 10 dag før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet. Du kan derfor ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Alle ændringer skal godkendes af NaturErhvervstyrelsen, inden du sætter ændringen i gang. Det betyder også, at vi ikke kan godkende ændringer med tilbagevirkende kraft. Du skal derfor hele tiden være opmærksom på, om projektet forløber, som det skal, eller om du har behov

for at søge om at ændre projektet, så ændringerne kan iværksættes fremadrettet efter vores godkendelse.

Vi kan godkende dit ønske om at ændre projektet på betingelse af, at ændringen efter vores vurdering er i overensstemmelse med projektets formål. Tilsagnsbeløbet kan ikke forhøjes i forbindelse med ændring af projektet.

Når vi har behandlet din ansøgning om ændring og truffet afgørelse, meddeler vi dig den endelige afgørelse.

Forlængelse af projektperioden

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- Kort redegørelse for årsagen til, at projektet er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet.
- Angivelse af dato for, hvornår projektet kan afsluttes.
- Begrundet redegørelse for, hvordan projektet realistisk kan gennemføres inden for den forlængede periode.

Ændring af projektindholdet

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Beskrivelse af ændringen.
- Beskrivelse af, hvad ændringen betyder for projektet.

Ændring af budgettet

Hvis du ikke har søgt om budgetændring, vil vi ved udbetaling af tilskud kunne godkende en forhøjelse af de enkelte omkostningsarter med maksimalt 10 pct. Tilskuddet kan dog ikke forhøjes.

Du skal søge om budgetændring, hvis du ønsker at forhøje en eller flere omkostningsarter med mere end 10 pct., og du ønsker en omfordeling af budgettet, så en anden omkostningsart reduceres. Du skal derfor ikke søge om budgetændring, hvis du ikke har behov for denne omfordeling i budgettet.

Ved en omkostningsart forstås:

- Løn til egne ansatte
- Konsulentbistand
- Kørsel til tilsagnshavers personale
- Udgifter til anlægsarbejde
- Posten, der indeholder alle andre omkostninger, er en omkostningsart

Din ansøgning om budgetændring skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Et nyt budget.
- Eventuelt nye tilbud, hvis budgetændringen omfatter indkøb af nyt med en pris over 50.000 kr.

Du skal være opmærksom på, at hvis timesatsen for **konsulentbistand** forhøjes i forhold til den godkendte timesats i tilsagnet, skal du altid søge om en budgetændring, uanset størrelsen af ændringen.

Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:

Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev	De faktiske betalte udgifter	Godkendte udgifter, + evt. op til max 10 %
Udstyr	50.000	90.000	55.000
Anlæg	250.000	350.000	275.000
Konsulentbistand	590.000	460.000	460.000
Analyser	5.000	5.000	5.000
I alt	895.000	905.000	795.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 895.000 kr., men de faktiske udgifter endte på 905.000 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere ende 10 %) ift. tilsagnet. Da der ikke søgt om budgetændring, vil vi maksimalt kunne godkende udgifter for 795.000 kr., fordi vi kun kan godkende ændringer op til max 10 %.

Overdragelse af tilsagn

Vi kan efter ansøgning tillade, at tilsagnet overdrages til en anden kommune, der indtræder i de rettigheder og forpligtelser, der fremgår af tilsagnet. Det er en betingelse, at den nye ansøger selvstændigt ville kunne opnå tilsagn efter den pågældende bekendtgørelse.

Den oprindelige tilsagnshaver skal sende et udfyldt overdragelsesskema, og en begrundet ansøgning om tilladelse til at overdrage tilsagnet til en anden. Skemaet skal sendes til NaturErhvervstyrelsen.

Din ansøgning om ændring af tilsagnshaver skal sendes hurtigst muligt og skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen straks efter, den kommende, nye tilsagnshaver har underskrevet overdragelsesskemaet. Vi kan ikke godkende overdragelsen med tilbagevirkende kraft.

25. Afslutning af projekt

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan du søge om slutudbetaling af tilskuddet.

Slutrapport

Når projektet er gennemført, skal du sende en slutrapport til os samtidig med din ansøgning om slutudbetaling.

Det er en betingelse for slutudbetaling, at vi har modtaget og godkendt din slutrapport.

I slutrapporten skal du bl.a. oplyse 1) de effekter, du forventede på ansøgningstidspunktet (se ansøgningsskemaet), 2) de effekter, der reelt er skabt ved afslutning af projektet, og 3) de effekter, der yderligere forventes fremadrettet efter afslutning af projektet, som følge af projektet.

Udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført projekt

Anmodning om udbetaling skal være vedlagt en udtalelse fra Naturstyrelsen om, at projektet (forundersøgelse eller gennemførelse) er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets indhold. Skema til "Anmodning om udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført forundersøgelse/etablering" findes på http://www.vandprojekter.dk og vores hjemmeside www.naturerhverv.dk under Kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering under fanen skema og vejledning.

Anmodningsskema om udtalelse inklusiv bilag (forundersøgelsesrapporter, etableringsrapport mv.) sendes på mail til Naturstyrelsen på vandprojekter@nst.dk

26. Udbetaling af tilskud

I dette afsnit beskrives nogle få emner vedrørende udbetaling af tilskud.

Rater

Du kan få udbetalt tilskuddet i to rater, hvor anden rate udgør slutudbetalingen. Du bestemmer selv, om du vil have udbetalt tilskuddet i én eller to rater. Den enkelte rate skal udgøre mindst 20 pct. af det samlede tilsagnsbeløb (tilskud).

Den procentvise beregning sker ud fra de tilskudsberettigede udgifter for raten. Hvis du fx i første rate søger om at få udbetalt 25 pct. af det samlede tilskud, og vi kun kan godkende udgifter svarende til, at rateudbetalingen udgør 15 pct. af tilskuddet, vil du få afslag på din ansøgning om rateudbetaling, da raten ikke udgør mindst 20 pct. af tilskuddet.

Hvis du ønsker udbetaling i to rater, betyder kravet også, at den første rate højest må udgøre 80 pct. af det samlede tilskud, så slutudbetalingen kan udgøre mindst 20 pct. af det samlede tilskud.

Udbetalingsskema

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du bruge et særligt skema, som findes på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

Fuld bilagskontrol

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du vedlægge alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling.

Krav til faktura

En faktura skal indeholde:

- Tilsagnshavers navn og adresse.
- Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. (eller CPR-nr. hvis CVR-NR. ikke findes).
- Fakturadato.
- Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til.
- Betalingsdato og betalingsinformation.
- Momsgrundlaget, dvs. beløb ekskl. moms, momsbeløbet, beløb inkl. moms.
- Eventuelle rabatter og prisnedslag.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver.

Modregning

Hvis NaturErhvervstyrelsen har restancer på vandløbsrestaurerings-ordningen eller på andre af vores ordninger, kan det blive modregnet ved udbetaling af tilskud under vandløbsrestaurerings-ordningen.

Nemkonto

Vi overfører tilskuddet til Kommunens Nemkonto.

Indberetning af tilskud til SKAT

Vi indberetter det udbetalte tilskud til skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefaler vi, at du selv tager kontakt til SKAT.

27. Sagsbehandlingstid

Vores tværgående mål for projektstøtteordningerne er, at vi meddeler svar (tilsagn eller afslag) til 90 pct. af ansøgningerne om tilsagn om tilskud senest tre måneder fra ansøgningsfristens udløb, hvis sagen er fuldt oplyst.

Vi oplyser yderligere om den forventede sagsbehandlingstid på den konkrete ordning på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

28. Evaluering efter projektets afslutning

Efter projektets afslutning skal du medvirke ved evaluering af projektet. NaturErhvervstyrelsen evaluerer effekten af projekterne. Indholdet af evalueringen vil fremgå af tilsagnet.

29. Projektet opgives

Hvis du ikke gennemfører projektet, skal du hurtigst muligt oplyse NaturErhvervstyrelsen om det. Hvis projektet opgives, efter at første rate er udbetalt, vil det udbetalte beløb blive krævet tilbagebetalt. Ved opgørelse af tilbagebetalingskrav tillægges der renter i overensstemmelse med renteloven. Rentetillægget udgør dog mindst 50 kr.

30. Kontrol på stedet

NaturErhvervstyrelsen foretager kontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Vi udfører den fysiske kontrol samt efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

Vi kan til brug for kontrollen indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang i overensstemmelse med Hav- og Fiskerifondslovens § 10.

For at kunne gennemføre kontrollen har vi eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af dig som tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, forretningsbøger, udbudsmateriale m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Du skal yde den nødvendige vejledning og hjælp ved kontrollens gennemførelse. Du skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

31. Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud

Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud

Vi kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Du har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- Betingelserne for tilsagn om tilskud ikke er opfyldt (Se afsnittet *Betingelser for tilsagn om tilskud*).

I tilfælde af tilbagebetalingskrav vil der blive pålagt renter, som beregnes fra tidspunktet for meddelelse af tilbagebetalingskravet med den rentesats, der er fastsat i renteloven.
I tilfælde af grove misligholdelser kan straf komme på tale.

Nedsættelse af tilskud

Vi kan opretholde tilsagnet og foretage en proportional nedsættelse af den samlede værdi af de tilskudsberettigede udgifter, hvis vi vurderer, at følgende er overtrådt:

- Hvis du ikke holder dokumentation tilgængelig i mindst 5 år, der dokumenterer at EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler er overholdt
- hvis projektet ændres væsentligt, ophører eller flyttes uden for programområdet, i fem år fra slutudbetaling,
- Hvis du ikke afgiver de oplysninger, som vi beder om til overvågning og evaluering af det Europæiske Hav- Fiskeriudviklingsprogram
- Du ikke overholder informationspligten
- Du ikke overholder oplysningspligten
- Du ikke gennemfører projektet
- Du ikke overholder EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler.

Ved overtrædelse af reglerne vil tilskuddet blive nedsat forholdsmæssigt ud fra en vurdering af art og grovhed af overtrædelsen, og det eventuelle tab for Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis det senere konstateres, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan vi bortfalde tilsagnet og kræve fuld tilbagebetaling eller nedsætte tilskuddet og kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt.

32. Straffebestemmelser og svig

Straffebestemmelser

Hvis reglerne i bekendtgørelsen ikke overholdes, kan du efter lov om Hav- og Fiskerifondens § 12, stk. 1 straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Du kan straffes med bøde (listen er ikke udtømmende), hvis du
1. afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse,
2. handler i strid med vilkår, der er fastsat i afgørelser truffet i henhold til bekendtgørelsen,
3. undlader at afgive den dokumentation og de oplysninger, som du har pligt til at afgive,
4. afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger, som du har pligt til at afgive,
5. undlader at give NaturErhvervstyrelsen adgang til at kontrollere projektet,

6. undlader at udlevere eller indsende materiale eller yde NaturErhvervstyrelsen bistand i forbindelse med kontrol.

Svindel med tilskudsberettigelse eller brug af tilskud

NaturErhvervstyrelsen kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig.
'Svig' er den betegnelse, EU-kommissionen bruger for bevidst misbrug af EU-midler.

Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til tilskud eller omfanget af tilskud. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til.

Omgåelse af betingelserne for tilskud - herunder når ansøgeren kunstigt opdeler sin virksomhed eller bedrift for at få adgang til tilskud - betragtes også som svig.

Svig medfører, at tilskuddet helt eller delvist bortfalder og kan desuden medføre udelukkelse fra mulighed for tilskud[1], bøde eller i alvorlige tilfælde fængselsstraf[2].

33. Force majeure

NaturErhvervstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der forhindrer tilsagnshaver i at gennemføre projektet, og dermed ikke medfører bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles NaturErhvervstyrelsen skriftligt senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Vi kan i forbindelse med behandlingen af spørgsmålet bede om yderligere information. Hvis vi ikke modtager det materiale, vi beder om, vil vi træffe afgørelse om anerkendelse af force majeure på det forelæggende grundlag.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder i konkrete tilfælde, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke, ved en forholdsmæssig indsats, kunne have sikret sig herimod.

34. NaturErhvervstyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af NaturErhvervstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

NaturErhvervstyrelsen har i forbindelse med kontrol mulighed for at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder i fornødent omfang, herunder med henblik på samkøring og sammenstilling af oplysningerne. Behandlingen af oplysningerne vil ske i overensstemmelse med persondatalovens regler. Oplysninger kun vil blive indhentet, i det omfang det er relevant for den konkrete afgørelse.

---

[1] art. 10, stk. 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 15. maj 2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2328/2003, (EF) nr. 861/2006, (EF) nr. 1198/2006 og (EF) nr. 791/2007 samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1255/2011, EU-Tidende 2014, nr. L 149, side 1, EHFF
[2] § 289a, straffeloven (LBK nr. 871 af 4. juli 2014).

Offentliggørelse, bl.a. på internettet

Vi er dataansvarlig, og oplysninger om projektet vil blive brugt til bl.a. sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Derfor skal du være opmærksom på følgende:

- Oplysningerne kan behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer for at værne om EU's finansielle interesser. Endvidere kan de blive brugt til statistik, forskning, planlægning og evaluering.

- At oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilsagnsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb vil blive offentliggjort på vores hjemmeside.

- At alle kan anmode om aktindsigt i sager, der behandles af den offentlige forvaltning efter offentlighedsloven, og at der kun er få oplysninger/dokumenter, som er undtaget fra pligten til udlevering efter offentlighedsloven.

Efter Persondataloven har du mulighed for:

- At bede om indsigt i, hvilke oplysninger der behandles i forbindelse med projektet, jf. Persondatalovens § 31.

- At kræve at få rettet, slettet eller blokeret oplysninger, der er urigtige eller vildledende, eller på anden måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. Persondatalovens § 37.

35. Lovgrundlag

De gældende regler for vandløbsrestaureringsordningen fremgår af:

Danske regler (love og bekendtgørelser)

- Lov om landdistriktsfonden, lov nr. 1360 af 16. december 2014.

- Bekendtgørelse nr. 364 af 31. marts 2015 tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 370 af 8. april 2015 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering

EU-regler (forordninger)

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 15. maj 2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2328/2003, (EF) nr. 861/2006, (EF) nr. 1198/2006 og (EF) nr. 791/2007 samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1255/2011, EU-Tidende 2014, nr. L 149, side 1,

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1303/2013/EU af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning nr. 1082/2006, EU-Tidende 2013, nr. L 347, side 320.

- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 480/2014 af 3. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013

om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond

36. Yderligere oplysninger

Denne vejledning, udbetalingsanmodning, m.m. findes på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under vandløbsrestaurering-ordningen.

Du er velkommen til at kontakte os, hvis du har spørgsmål på tlf. 33 95 80 00 eller erhverv@naturerhverv.dk

Bilag 1 Prioritering af gennemførelsesprojekterne i Naturstyrelsen

Der er fire prioriteringskriterier som hver kan tildeles fra 0-2 point (2 højest/bedst), derefter vægtes pointene efter beskrivelsen i bekendtgørelsen. Se afsnit 12

	Point					**Vægtning**	**Total**
Prioriteringskriterium	**0**	**0,5**	**1**	**1,5**	**2**		
*Omkostningseffektivitet Projektets pris (P) i forhold til referenceværdien (R)	P > R x 4	R x 3 <P≤ R x 4	R x 2 <P≤ R x 3	R < P ≤ R x 2	P ≤ R		
Point						40 %	
	Point						
Prioriteringskriterium	**0**		**1**		**2**		
**Muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen	Ingen delkriterier opfyldt		Et delkriterium opfyldt		To delkriterier opfyldt		
Point						20 %	
Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter eller i vandløb Natura 2000 hvor dyrearter tilknyttet vandløb indgår i udpegningsgrundlaget	Ingen		En art		Flere arter		
Point						20 %	
Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet – her er to forhold hhv. gydeforhold og passageforhold	Ingen forhold opfyldt		Et forhold opfyldt		To forhold opfyldt		
Point						20 %	
Sum							

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tel +45 33 92 33 01
fvm@fvm.dk
www.fvm.dk